

Budapest filléres operaháza legyen a Városi Színház

Beigazolódott a Budapesti Hírlap álláspontja, hogy csak a nemzeti és kulturális szempontok figyelembevételével lehet talpra állítani a Tisza Kálmán-tér színházát

A Budapesti Hírlap múlt vasárnapi számában hosszabb cikk keretében foglalkozott azokkal a hírekkel, amelyek a sok viszontagságot látott Városi Színház állítólagos újabb válságáról röppentek fel a színházi berkekben, s arról szóltak, hogy Bernardo Labriola vállalkozása nem sikerült; jövő évi szezonja még teljesen bizonytalan: az olasz varietéigazgató már nem bérli a bécsi Ronachernek sem, s arra vonatkozóan, hogy budapesti vállalkozását folytatni tudja-e, csak a bécsi hír ad némi reményt, hogy állítólag kibéri a Renz-cirkuszt, amihez jelentékeny tőke szükséges.

A Budapesti Hírlap cikke nyomán ismét a Városi Színházra — vagy ahogy most hívják — a Labriola-színház-varietére irányult a sajtó nyilvánosságának reflektorfénye, s ebben az éles és tárgyilagos fényben furcsa adatok tüntek szem elé, olyan adatok, amelyek eddig homályban voltak, s amelyek, ha csak részben volna is helytállóak, szomorú elégtételül szolgálnának a Budapesti Hírlapnak, amely a Ferenczy-korszak bukása után, hivatása tudatában, s a magyar színházi kultúra jól felfogott érdekében, a leghatározottabban állást foglalt az ellen a reménytelen terv ellen, hogy a Városi Színház, a magyar dal és a klasszikus zene legalkalmasabb propagálóját, elvegyék eredeti rendeltetésétől és arra hivatott, kitűnő magyar művészekkel szemben, pusztán anyagi szempontokból, az idegen Bernardo Labriolának adják bérbe nemzetközi brettli céljaira.

Annak idején ismételt és nyomatékosan rámutattunk arra, hogy a fővárosnak, — bármily kellemetlen tapasztalatai voltak az előző színházvezetők helytelen, vagy balsikerű gazdálkodása miatt, — ilyen fontos kulturális intézmény bérbeadásánál nem szabad pusztán anyagi szempontokat figyelembe venni, mert a hozzáértés és az igazi kulturális program sokkal inkább biztosítja a színházüzem jövőbiztonságát, mint az állítólagos nagyobb tőke — az intézményhez nem illő programmal.

A főváros mértékadó tényezői — érthetően — nagyon is hatása alatt állottak még a Ferenczy-korszak anyagi természetű kellemtelenségeinek, nem akarták vállalni tovább is a felelősséget a Városi Színház állandó pénzügyi zavaráért, a meg-megújuló botrányokért, évekre el akarták vetni a balsorsú színház gondját s így történt, hogy több komoly magyar ajánlattevővel szemben a nálunk teljesen ismeretlen Labriola kapta meg a bérletet, mert pillanatnyilag a legtöbb pénzt tudta felmutatni, így történt, hogy a színházba, — amelynek színpadán nem is olyan régen még Saljapin, Gigli, Jeritza és Németh Mária énekelt, ahol az új magyar énekes gárda legjelesebbjeinek kilencven százaléka feltűnt s amelynek nézőterén ezren és ezren jutottak olcsó áron a klasszikus operazene és a nívós magyar daljáték nemes szórakozásához, — máról-holnapra bevonultak az olcsó varieté-attrakciók.

Labriola ugyan ígéretet tett arra vonatkozóan, hogy műsora keretében gondolni fog a magyar szerzőkre, színészekre és zenészekre is. Ebből az ígéretéből azonban édes-keveset váltott be. A Városi Színház volt társulata, a magánénekesek és zenészek nagy része, a kardalosok pedig szinte valamennyien a szó szoros értelmében átkopálták a Ferenczy-korszak után ezt az újabb esztendőt is s a főváros vezetősége még azzal sem vigasztalhatja magát, hogy „de legalább végre biztos anyagi alapon áll a színház.” A most napvilágra került, hitelt érdemlő adatok szerint ugyanis a Városi Színház körülbelül ugyanolyan helyzetben van most, mint volt akkor, amikor 1932. februárjában a közgyűlés elé került a színház bukásának és bérbeadásának kérdése.

A „Függetlenség” esztendőközi száma meglepő számadatokat sorol fel ennek a bizonyítékként. Amennyiben ezek az adatok helytállóak, — már pedig jórészt bírósági aktákból származnak, — Bernardo Labriola 120.000 kölcsönt, 35.000 pengő bérért a Városi Színházhoz, a 120.000 schillingből negyvenezer pengőnyi összeget óvadékként letétbehelyezett a fővárosnál, a többi pénzt csak felmutatta, de nem fektette be a színházba, ellenben kiadta a ruhátartat Mayer vaskereskedőnek 30.000 pengőért, a büffét a Cadern cukorgyárnak 20.000 pengőért, a hirdetést egy hirdetővállalatnak 30.000 pengőért, sőt állítólag egy igazgatói állásért is felvett 95.000 pengőt és az így összegyűlt 95.000 pengőt, a fennmaradt 70.000 schillinggel együtt visszavitte Bécsbe, hogy a kölcsönkért 120.000 schillinget nyomban visszaadhassa hitelezőinek.

Az átalakítási munkálatokért nem fizetett a vállalkozónak — ezt nem kevesebb, mint 167 per bizonyítja, amelyből eddig már 37-et elvesztett a bíróságnál a hitelezőkkel szemben, — de nem fizette rendszeresen az OTI- és MABI-díjakat és az adót sem, sőt a fővárosnak sem fizette meg a villany árát és a vízdíjat, úgy, hogy jelenleg ki van kapcsolva a villany, a telefon és még a vízvezeték is el van zárva a Labriola-színházban.

A főváros vezetősége érthető meglepetéssel, sőt megdöbbenéssel értesült erről a fordulatról, bár a színházhoz értő szakemberek már Labriola első pesti lépéseit is aggályoskodva fogadták. Hiszen egy igazán tőkeerős vállalkozónak nincs szüksége bérbeadni a színház legbiztosabb jövőbelmi forrását, a ruhátartat és a büffét és az se volt épp biztató jelenség, hogy Labriolát már a megnyitás napján fel kellett szólítani, hogy 12.280 pengő tartozását egyenlítsse ki a fővárosnak. A főváros azonban csak úgy tudott hozzájutni pénzéhez, hogy levonta az összeget a letétbe helyezett óvadékból.

Nyilván ezek a nyugtalanító hírek, ezek az elszomorító számadatok szolgáltattak okot a fővárosnak arra, hogy augusztus elsejére nyilatkozattételre szólították fel Labriolát: mi a terve a jövő évadra vonatkozóan a Városi Színházal? A főváros rendkívül súlyos felelősséget vett magára, amikor a nemzeti, kulturális és szociális szempontok mellőzésével egy idegen, ismeretlen varietévállalkozónak adta oda Budapest legnagyobb befogadóképességű színházát, épp ezért — és nagyon helyesen — idejében gondoskodni kíván most arról, hogy a színház valamilyen formában megnyithassa kapuit az új évadban is.

Reméljük, hogy Labriola az utolsó pillanatban rá fog ráébredni a válsághírekre és nemcsak adósságait fogja rendezni, de az új évad lefolytatására szükséges pénzt is magával hozza. Ez esetben csak az a kötelesség hárul a fővárosra, hogy fokozott mértékben ügyeljen a magyar szempontokra és szorítsa rá a külföldi vállalkozást arra, hogy programja keretében minél több magyar színészt és zenészt foglalkoztasson, ha pedig — ami a leghelyesebb volna — nem varieté, hanem opera- és operettműsort óhajtana adni, megfelelő művészi vezetőt állítson az ügyek élére, teljes felelősséggel.

Ha azonban Labriola kénytelen volna visszavonulni a Városi Színház bérletétől s a fővárosnak új bérletre kellene gondoskodnia, már most tiltakozni kell az ellen, hogy ismét pusztán anyagi szempontok szerint döntsének a pályázatok felett. Nem beszélve arról, hogy a mai viszonyok között inkább szűkebb pályázatot kellene kiírni, vagy esetleg megbízás útján átadni a színházat olyan szakembernek, aki eddigi működésével bebizonyította, hogy ért a nagy zenés színházak vezetéséhez és megvan a kellő művészi és erkölcsi tőkéje ahhoz, hogy ezt a fontos nemzetnevelő intézményt irányíthassa. Elvégre a Városi Színházat be nem zárhatják, se pedig ki nem adhatják szégyenszemre — bokszingnek. S ma számos példa van rá, hogy még konzorciumos alapon is kitűnően prosperálnak egyes színházak. Ha másképp nem megy, még ezen az alapon is meg kell nyitni a színházat, csak megfelelő vezetőt kell állítani az ügyek élére, jó előadásokat kell rendezni, olcsó helyiségek mellett, a Városi Színház fel fog lendülni, mert egy nagy filléres operára szüksége van a zenekedelő, de elszegényedett Budapestnek.

Bizonyos azonban, hogy a fővárosnak szak-

tania kell eddigi merev és rideg álláspontjával a közszemélyi díjak terén is. Lehetetlen állapot, hogy ez a színház (nem a Labriola-verietéjére gondolunk, hanem a kultúrhitvatást betöltő színházakra), drágábban kapja a villanyáramot, mint a kávéházak. A Városi Színháznak, amennyiben tényleg filléres opera lenne belőle, nagyon mérsékelt áron kell adni azután a villanyt. (A Nemzeti Színházzal és az Operaházzal szemben ugyanez volna a főváros kötelessége; a kultúrhitvatást betöltő magán-színházaknak pedig lényeges könnyítést kellene adnia.)

Elismerjük, nem kis gond és nem csekély felelősség a főváros vállán a Városi Színház sorsa. De annyi bizonyos, hogy sokkal nagyobb felelősséggel járt nemzetközi brettli csindálni belőle, mint ezt a brettli megszüntetni és sokkal nagyobb felelősséggel járna zárva tartani, mint megpróbálni az egyetlen lehetséges és célra vezető módot: visszaadni a színház eredeti rendeltetésének. Akár pályázat révén, akár rövid úton meg kell bízni a legmegfelelőbb művészembert a vezetésével, aki legalább az első hónapokra szükséges tőkét fel tudja mutatni s nem szabad a mai viszonyok közt lehetetlen anyagi feltételekhez ragaszkodni — hiszen ki derült, hogy mint nemzetközi varieté, épp oly deficit volt a színház, mint azelőtt; akkor pedig már inkább a nemzeti kultúra szolgálatában fájjon a főváros feje, mint bukott varieté- és cirkuszattrakciók miatt.

De nem feltétlenül szükséges, hogy a Városi Színház deficitessé vállalkozás maradjon. A Városi Színház kitűnően is „ment”, amikor hozzáértő, kitűnő emberek vezették. A Márkus-, a Beöthy-, az Ábrányi-rezsim alatt, mindenkor voltak aranykorszakai a színháznak: most is fellendülhet, ha a kor követelményeihez képest, hivatást fog ismét betölteni, mint a milliós Budapest filléres nagyoperája, ahol a közönség olcsó áron hallgathatja meg a legnépszerűbb

Szegednél rohamosan árad a Tisza

SZEGED, júl. 15.

A Tisza Szegednél egyre rohamosabban árad s még mindig nem érte el kulminációs pontját. Ujszegeden az ár víz már a védőtöltés elejét mossa. Az ujszegedi strandfürdők mind víz alá kerültek. Szeged határában víz alá kerültek az árterületek vetései. A kár nagyságát hozzávetőlegesen sem lehet megállapítani. Az áradás a legnagyobb pusztítást a Maros torkolatánál és Tápánál okozta. Itt a víz teljesen elborította az árterületet és megsemmisítette a vetést. Szeged környékén a Tisza a védterületre nem hatolt be. A Tisza vízmagassága elérte a 641 centimétert, tegnap óta tehát 11 centiméterrel áradt. A Maros áradása meglassult és a tegnapi nap folyamán csak 25 centiméter volt.

Alsóborsodban megállt az áradás

MISKOLC, júl. 15.

Az alsóborsodi árterületen a helyzet tegnap óta nem változott. A Tisza a felső szakaszon tovább apad, de az alsóborsodi árszint még mindig változatlan. További áradástól csak abban az esetben lehet tartani, ha újból nagy esőzések következnek be.

Bónis Aladár, Borsod vármegye alispánja, Steiger József műszaki tanácsos, államépítészeti hivatali vezető kíséretében végigjárta az árvíz sújtotta községeket, hogy megtehesse a szükséges intézkedéseket a károsultak felségítésére.

Zenitán kiöntött a Tisza

BELGRÁD, júl. 15.

A Tisza Zenitánál is kilépett medréből. Az ár elöntötte a város nagyvárú gyümölcsöskertjét és a hullámok már a házak alatt hömpölyögnek. A Tisza Nagybudzsákon 200 hold termőföldet öntött el.

Díszpolgárság a védgátért

Megemlékeztünk már arról, hogy az alsóborsodi védgát milyen nagy veszedelmet hártott el. Most, a vész napjai után Tiszadorogma

Gróf Károlyi Imre 44204
Hamzsabég: parcellázása
(Érden) Gyönyörű erdős telkek 48—96 havi részletre.
Ingyen autóbusszaink vasárnap, 16-án d. e. 4,9-től 11-ig és d. u. 3-kor indulnak Hamzsabégre kizárólag VII., Erzsébet-körut 14. alatti városi irodánktól. Kedvezőtlen idő esetén is. Tel: 44-2-04. Flókiroda: VII., Dohány-u. 48.

operákat és a leghíresebb klasszikus operetteket, új magyar daljátékokkal, népszínművekkel és népszerű szimfónikus hangversenyekkel együtt a legjobb, leggondosabb előadásban. A Városi Színház igazi aranybánya lenne egy hozzáértő, lelkes és becsületes művészember vezetése alatt, s most, hogy a művészeti ügyek élére a kultuszminisztériumban ifj. Wlassics Gyula báró, a kiváló színházi szakértő került, aki intendáns korában is mindenkor szívén viselte a Városi Színház ügyeit, az a megoldás sem látszik lehetetlennek, hogy a Városi Színház jövőendő új igazgatója valamely együttműködést létesíthetne esetleg bizonyos számú estekre az Operaházzal, ami az operaházi tagok lecsökkentett fizetését is bizonyára egyensúlyba hozná.

A Városi Színház sorsa tehát nem reménytelen. Csak szeretettel, a nemzeti és szociális szempontok szemmel tartásával kell foglalkozni vele. És mindenekelőtt gyorsan tisztázni kell: mi van Labriolával? Eleget akar-e és eleget tud-e tenni kötelezettségeinek? S ha nem, minden bürokrata lassúságot félretéve, haladéktalanul intézkedni kell, hogy a főváros legnagyobb befogadóképességű, következképp nevelő és propaganda szempontból talán legfontosabb színháza végre méltó kézbe, méltó vezetés alá kerüljön.

község vitéz Kiss Lajos dr., vármegyei főjegyzőt, aki jelenleg a miniszterelnökség miniszterközi összekötő ügyosztályában mint segédtitkár működik, az alsóborsodi védgát építési munkálatok körül szerzett érdemeinek elismerésül díszpolgárává választotta.

Hosszra hossz az amerikai tőzsdéken

NEWYORK, júl. 15.

Az amerikai tőzsdéken tomboló hossz szombaton újabb ugrásszerű emelkedésekben robbant ki. Ezuttal is elsősorban az árutőzsdéken állottak be nagy áremelkedések. Csikágói búzapiacra további öt centes, körülbelül 75 filléres métermázsánkénti árugrások voltak. Egy hét alatt a búzaárak Csikágóban átlag 18 centtel (métermázsánként mintegy 2 és fél pengővel) emelkedtek. A szombati zárójegyzések megközelítették a mélypont háromszorosát. A kanadai piacokon is nagy áremelkedések voltak. Az árutőzsdéken bekövetkezett újabb nagyarányú hosszmozgalmat kihatással volt az értéktőzsdéi forgalomra is, ahol a részvények iránt fokozódott a kereslet.

A birodalmi kormány a polgári lapokat sújtó rendszabályok abban hagyása mellett

BERLIN, júl. 15.

A birodalmi munkaügyi miniszter valamennyi munkabizományoshoz a következő tartalmú szolgálati táviratot intézte:

„A nemzeti szocialista párt birodalmi vezetősége utasította valamennyi pártvezetőt és párt-újságost, hogy hagyjanak fel a bojkottrendszerrel szembeni fellépéseikkel a polgári lapokkal szemben és minden ilyen irányú utasítást vonjanak vissza. Kérem a bizományosokat, hogy ennek az intézkedésnek a végrehajtásában működjenek közre.”

MOST JELENT MEG!

Magyarország Helységnevtára

1933

Szerkesztette: A Magyar Kir. Központi Statisztikai Hivatal

Ára ————— 12.— P

Kapható a BUDAPESTI HIRLAP könyvesboltjában, VIII., József-körút 5. szám.

Nagy maradékvásár

az összes osztályokon még fél áránál is olcsóbban

KLEIN ANTAL

új divatnagyrúháiban

Király-u. 49. Szemben a Nagymező-utcával